

บทที่ 3

เกาหลี : ชะตากรรมที่ลิขิตเองมิได้

ความเป็นรัฐประเทศได้ถึงกาลสิ้นสุดลงใน ค.ศ. 1910 ในขณะที่ชาวเกาหลีเองกำลังเริ่มเกิดมีจิตสำนึกในเชื้อชาติของตน ไม่ว่าจะเป็กลุ่มชั้นชนสูง นักปฏิรูป ทหารและชาวนา ล้วนมีความรู้สึกรักชาติ แต่เมื่อต้องสิ้นชาติลง สรรพสิ่งล้วนเป็นไปตามคํ่าบงการของญี่ปุ่นโดยสิ้นเชิง การติดต่อโลกภายนอกต้องผ่านความเห็นชอบของญี่ปุ่นนับแต่นั้นมา

ถ้าพิจารณาการสิ้นชาติเกาหลีให้ถ่องแท้ จะเห็นว่า เกาหลีแทบจะไม่มีช่วงระยะสมัยใดที่เป็นไทแก่ตัว ในอดีต เกาหลีตกอยู่ภายใต้ฉายาอำนาจอของจีน ครั้นต่อมาตั้งแต่ ค.ศ. 1875 เกาหลีเป็นประเทศที่เสมือนเป็น “ข้าสองเจ้า บ่าวสองนาย” ต้องส่งเครื่องราชบรรณาการให้ทั้งจีนและญี่ปุ่น ความเป็นเอกราชของเกาหลีระยะสั้นๆ ระหว่าง ค.ศ. 1895-1910 ล่อแหลมอันตรายทั้งต่อตนเอง และต่อมหาอำนาจที่เกี่ยวข้องด้วย สงครามญี่ปุ่นกับรัสเซียอุบัติขึ้นใน ค.ศ. 1904 ด้วยเหตุเกาหลีซึ่งเป็นที่หมายปองของทั้งญี่ปุ่นและรัสเซีย ความเป็นเอกราชสิ้นสุดลงใน ค.ศ. 1910 ด้วยเหตุมหาอำนาจบงการและด้วยเหตุที่เกาหลีแบ่งฝ่ายในทุกเรื่องทุกกรณี ประวัติศาสตร์อันยาวนานนั้นชี้ชัดว่า เกาหลีแทบจะไม่เคยบรรลุผลสำเร็จในการที่จะตั้งมั่นเป็นประเทศเอกราชอย่างแท้จริงเลย

เกาหลีคือบันไดขั้นแรกของญี่ปุ่นในการสร้างจักรวรรดิอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ด้วยเหตุหลายประการ ที่ควรพิจารณาคือ ลักษณะที่ตั้งเกาหลีเอง เกาหลีอยู่ใกล้ญี่ปุ่นมาก ไม่ว่าจะดูจากระยะทางหรือดูจากความยาวนานของการเดินทางถึงกัน เกาหลีและญี่ปุ่นต่างมีการติดต่อคมนาคมกันที่สะดวกมากทางทะเลมาช้านาน และมีความใกล้เคียงกันในด้านวัฒนธรรมที่ต่างก็รับจากอารยธรรมจีนเป็นแม่แบบ' ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ระบบการใช้ตัวอักษร ระบบความเชื่อถือไม่ว่าจะเป็นศาสนาพุทธหรือปรัชญาการเมืองและสังคม ที่สำคัญคือ ลัทธิขงจื้อที่เป็นหลักในการสร้างระเบียบแบบแผนของสังคม ทั้งญี่ปุ่นและเกาหลีเป็นเสมือนส่วนหนึ่งของอารยธรรมจีน ประเพณีนิยมวัฒนธรรมจีนในประเทศเกาหลีได้มีแนวโน้มที่จะสนับสนุนอำนาจอาญาสิทธิ์อันตั้งมั่น เพราะฉะนั้น ญี่ปุ่นจึงสามารถปกครองเกาหลีโดยผ่านวงในของแวดวงอำนาจอาญาสิทธิ์ของเกาหลีเอง ความโหวง่ายที่จะรับอารยธรรมหรือวัฒนธรรมก็ทำให้เกาหลีสามารถที่จะแปรเปลี่ยนเป็นประเทศที่ให้ความร่วมมือกับญี่ปุ่นได้ (Japanized Collaborators) อีกทั้งระบบการตรวจราชการในเกาหลีก็ทำให้ญี่ปุ่นสามารถควบคุมประชาชนเกาหลีได้อย่างทั่วถึง ด้วยความที่ใกล้ชิดกับเกาหลีในด้านวัฒนธรรมมีมากเพียงพอที่จะทำให้ญี่ปุ่นดำเนินการดูดซึมและกลืนกินเกาหลีได้ไม่ว่าจะเป็นในแง่การเมืองการปกครองหรือจะเป็นในแง่วัฒนธรรม

ญี่ปุ่นกับการปกครองอาณานิคมเกาหลี

ในการปกครองเกาหลีนั้น ญี่ปุ่นสำแดงตนเหนือกว่าให้เป็นที่ประจักษ์ ประสบการณ์ในการปกครองได้วันทำให้ญี่ปุ่นคิดที่จะปกครองเกาหลีโดยวิธีการใช้ทั้งอำนาจอาญาสิทธิ์เป็นพระเดช และใช้ทั้งเมตตาธรรมเป็นพระคุณประกอบกันแล้วแต่กรณี เป็นเครื่องพิสูจน์เช่นกันว่า ญี่ปุ่นไม่มีจุดประสงค์ที่จะปกครองเกาหลีในลักษณะโอบอุ้มประคับประคองเกาหลีให้เดินได้ด้วยตนเอง ดังที่เรียกว่าภาวะทรัสตี (Trusteeship) ญี่ปุ่นไม่มีจุดประสงค์ที่จะให้เกาหลีมีสิทธิ์ปกครองตนเองเป็นอิสระ และไม่มีจุดประสงค์ที่จะฝึกอบรมเกาหลีให้เจริญเข้มแข็งพอที่จะเป็นประเทศเอกราชได้ด้วยตนเอง

ญี่ปุ่นปกครองเกาหลีโดยแต่งตั้งนายทหารชั้นผู้ใหญ่ญี่ปุ่นเป็นอุปราช ดำเนินการปกครองในลักษณะที่ใช้อำนาจเด็ดขาด ปราบปรามผู้ต่อต้านอย่างรุนแรง ใช้ระบบตำรวจภูธรในการรักษา กฎหมายและระเบียบแบบแผน ควบคุมระบบสื่อสารคมนาคมทุกประเภทและการชุมนุมแสดง กิจกรรมทางการเมือง ลิดรอนสิทธิเสรีภาพทางการเมืองของชาวเกาหลี ญี่ปุ่นควบคุมระบบราชการ โดยมีชาวญี่ปุ่นเป็นข้าราชการในระบอบราชการเกาหลีประมาณ 2/5 ของข้าราชการทั้งหมด ข้าราชการเกาหลีลดลงจากเดิม 52,000 คน เหลือเพียง 35,000 คน ใน ค.ศ. 1936

ญี่ปุ่นกำหนดนโยบายการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับการศึกษาระดับประถมศึกษา และ อาชีวศึกษา เพื่อผลิตคนออกมาเป็นข้าราชการและผู้ชำนาญการรับใช้ญี่ปุ่น ญี่ปุ่นกำหนดให้การศึกษาต้องใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักเท่านั้น ทรรศนะญี่ปุ่นต่อการแสดงความเหนือกว่าเกาหลีปรากฏเด่นชัดในการบริหารราชการทหารและการที่ญี่ปุ่นแสวงผลประโยชน์มหาศาลอย่างมีประสิทธิภาพ ยิ่งโดยปราศจากการตรวจสอบใด ๆ ทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ การรุกทางเศรษฐกิจ (Economic aggression)² ซึ่งมีลักษณะดังนี้

1. การสะสมที่ดิน ตั้งแต่เกาหลีเปิดประเทศ พ่อค้าญี่ปุ่นได้สะสมที่ดินตามหมู่บ้าน เมื่อญี่ปุ่นมีการลงทุนทางการเกษตร การแย่งชิงเอาที่ดินได้ทวีคูณ แม้จนถึงการใช้พลังยึดที่ดินไว้ในครอบครอง ญี่ปุ่นได้จับจองยึดที่นาหลวงและที่กร้างว่างเปล่าอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ชาวญี่ปุ่นอพยพเข้าไปเป็นชาวไร่ชาวนาครอบครองที่ดินในเกาหลี เมื่อญี่ปุ่นครอบงำเกาหลีมากขึ้น ญี่ปุ่นก็ประกาศกำหนดพื้นที่เพื่อการสาธารณูปโภคโดยวิธีการเวนคืนที่ดิน และเมื่อเกาหลีถูกผนวกเข้ากับญี่ปุ่นแล้ว ญี่ปุ่นก็ยึดที่ดินที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนให้เป็นที่ดินของอุปราชในอัตราร้อยละ 40 ของที่ดินประเภทนั้น แล้วขายให้บริษัทญี่ปุ่นและชาวญี่ปุ่นที่อพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานในเกาหลี ระหว่าง ค.ศ.

1910-1940 ประชากรเกาหลีเพิ่มขึ้นประมาณ 5/6 แต่ไร้ที่ดิน เพราะญี่ปุ่นสะสมที่ดินมหาศาลหลายเท่า ประชาชนเกาหลีจึงมีความเป็นอยู่ที่ต่ำทรามมาก

2. การผูกขาดทรัพยากรธรรมชาติ ญี่ปุ่นพัฒนาเศรษฐกิจทุนนิยมโดยการใช้ระบบมาตรฐานทองคำเป็นระบบการเงินระหว่างประเทศ ต้องอาศัยปริมาณทองคำที่ผลิตได้ในเกาหลีเป็นหลัก ระบบเครือข่ายบริษัท (Zaibatsu) ได้สร้างผลประโยชน์จากการพัฒนาเหมืองแร่ การปลูก

ป่าใหม่และการประมง อุปราษเองเป็นนายทุนใหญ่ลงทุนกิจการรถไฟ การทำเรือ การทำอากาศยาน การสื่อสารคมนาคมและผูกขาดการผลิตและการจัดจำหน่ายสินค้าและบริการ

3. การควบคุมกิจการสาธารณูปโภค ญี่ปุ่นควบคุมกิจการสาธารณูปโภคทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรถไฟ การสื่อสารคมนาคม การไฟฟ้า เพื่อสกัดกั้นมิให้นายทุนต่างชาติเข้าไปลงทุน

4. การควบคุมการคลัง ญี่ปุ่นตั้งคณะที่ปรึกษาเข้าควบคุมการบริหารการคลังซึ่งเกี่ยวกับการใช้รายได้และรายจ่ายของรัฐ กำหนดเงินตราใหม่และการเพิ่มค่าของเงินตราเมื่อแลกเปลี่ยนกับเงินตราสกุลอื่น (Appreciate in value) ซึ่งทำให้ญี่ปุ่นได้รับกำไรมหาศาลเป็นลาภลอย ญี่ปุ่นส่งเสริมผลประโยชน์ทางพาณิชย์กรรม และส่งเสริมให้ธนาคารญี่ปุ่นครอบงำสถาบันการคลังในเกาหลี สถาบันการคลังญี่ปุ่นมีบทบาทโดดเด่นเป็นผู้นำในกิจการการคลังของเกาหลี ธนาคารโชเซน (Bank of Chosen) ทำหน้าที่เป็นธนาคารกลาง (Central bank) ธนาคารอุตสาหกรรม (Industry Bank) ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมเกาหลีและเกื้อหนุนทั้งนักธุรกิจและกสิกรญี่ปุ่น ญี่ปุ่นบังคับให้รัฐบาลเกาหลีกู้ยืมเงินจากธนาคารของญี่ปุ่นและรัฐบาลญี่ปุ่นเพื่อเป็นงบประมาณสำหรับอุปราชในการบริหารเกาหลี การสร้างเกาหลีให้เจริญทันสมัยโดยวิธีเช่นนั้นทำให้รัฐบาลเกาหลีตกเป็นหนี้สินล้นพ้นตัวจนต้องพึ่งพาอาศัยญี่ปุ่นไม่สิ้นสุด ทั้งประเทศจึงมีความเคลื่อนไหวที่จะไถ่ถอนหนี้สินโดยวิธีการเสียภาษีให้รัฐ

กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงรุกอย่างก้าวร้าวแบบญี่ปุ่นไม่สามารถปิดกั้นกิจการเกาหลีมิให้เติบโตได้ในปลายศตวรรษที่ 19 แม้จะเป็นกิจการขนาดเล็กเทียบมิได้กับญี่ปุ่นเลย ธนาคารญี่ปุ่นควบคุมการให้บริการทุน ปิดกั้นหนทางเอกชนเกาหลีที่จะกู้ยืมโดยง่าย การปฏิรูปเงินตราโดยเบียดบังกิจการเอกชนเกาหลีเองทำให้เอกชนขาดแคลนทุนประกอบการ กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจเกาหลีให้ทันสมัยไม่บรรลุเป้าหมาย

ถ้าพิจารณาเกาหลีในแง่มูลค่าทางเศรษฐกิจแล้ว เกาหลีมิได้ให้ประโยชน์มหาศาลแก่ญี่ปุ่นนัก เพราะการเกษตรเกาหลีล้าหลังมาก กรรมวิธีการเพาะปลูกล้าหลัง พื้นที่เพาะปลูกน้อย ขาดการอนุรักษ์ดิน ชุมเขาลำเนาไพรถูกบุกเบิกหักล้างลงไปมากมายจนขาดทรัพยากรป่าไม้ อีกทั้งภูมิอากาศก็ไม่อำนวย ภาคเหนือมีภูมิอากาศหนาวอบอุ่น (Temperate Zone Climate) แต่ถ้าพิจารณาเกาหลีในแง่การเมืองแล้ว ญี่ปุ่นครอบครองเกาหลีด้วยความยากลำบากมาก โดยประวัติศาสตร์แล้ว เกาหลีเป็นประเทศเอกราชมาช้านาน แม้จะเป็นเอกราชในลักษณะเป็นประเทศกับราชของจีน ชาวเกาหลีมีประวัติศาสตร์การต่อสู้เพื่อเอกราชมาอย่างโชกโชนพอควร เมื่อปัจจัยนี้ประสานกับลัทธิชาตินิยมของสมัยใหม่ ก็ทำให้ขบวนการกู้เอกราชภายใต้การนำของชนชั้นสูงมีพลังอำนาจนำเกรงขามมิใช่น้อยสำหรับญี่ปุ่นตั้งแต่ ค.ศ. 1895 มาแล้ว

ความเคลื่อนไหวเพื่อกู้เอกราช

ระหว่าง ค.ศ.1895-1910 ถือเป็นระยะเวลาแบ่งแยกระหว่างความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ ไม่นิยมชนต่างดาว (Xenophobia) กับลัทธิชาตินิยมของยุคใหม่ เกาหลีได้สร้างปัญหาการเมืองอันยากลำบากแก่การแก้ไขยิ่งสำหรับญี่ปุ่นผู้ครอบครอง โดยเฉพาะเมื่อชาวตะวันตกชาติต่าง ๆ และเหล่ามิชชันนารี ตลอดจนชาวตะวันตกที่ประกอบอาชีพหลากหลายในเกาหลีเองล้วนแสดงความเห็นอกเห็นใจเกาหลีมาก จึงไม่เป็นการประหลาดแต่อย่างใดที่ญี่ปุ่นจะถือว่า ศาสนาคริสต์บ่อนทำลายญี่ปุ่นในการครองเกาหลี ญี่ปุ่นได้กล่าวหาว่าเหล่าผู้เข้าริตและมิชชันนารีมีส่วนรู้เห็น และหรือสมคบคิดกันในการลอบสังหารข้าหลวงอโตะ และญี่ปุ่นได้ฉวยโอกาสกำจัดกวาดล้างผู้เข้าริตและมิชชันนารีอย่างถอนรากถอนโคน ผู้นำขบวนการกู้ชาติ เช่น นายซิงมันรี (Syngman Rhee) ถูกจับกุมคุมขังระหว่าง ค.ศ. 1898-1905 และต่อมาได้เดินทางไปศึกษาระดับปริญญาเอกที่สหรัฐอเมริกา เขาเป็นผู้นำขบวนการกู้ชาติกลุ่มหนึ่งที่ตั้งมั่นอยู่ที่ฮาวายได้ถึง 25 ปี ขบวนการกู้ชาติเกาหลีนั้นแบ่งเป็นกลุ่มต่าง ๆ ตามประเพณีการเมืองเกาหลี ถึงกระนั้นก็เป็นทอกซางแคร่ที่มด้าญี่ปุ่นเสมอมา

ท่ามกลางสถานการณ์เช่นนั้น ระหว่าง ค.ศ. 1910-1940 ที่เกาหลีเป็นเมืองขึ้นของญี่ปุ่น ประชากรเกาหลีเพิ่มขึ้นประมาณ 5/6 ญี่ปุ่นนิยมสร้างสมที่ดินในเกาหลีมาก ชาวญี่ปุ่นถือที่ดินในเกาหลีมากหลายเท่า ในขณะที่ชาวเกาหลีเองมีการครองชีพที่ตกต่ำยากแค้นยิ่ง สรรพสิ่งที่พิสูจน์แล้วว่าสำเร็จผลในการพัฒนาเศรษฐกิจในญี่ปุ่นไม่สามารถจะนำไปทดลองพัฒนาได้ในเกาหลี ความยากจนและการที่ยังมีชาวเกาหลีที่มีการศึกษารูคิดพอควร เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สังคมเกาหลีส่อเค้าไม่พอใจการปกครองโดยญี่ปุ่น ลัทธิชาตินิยมทวีความรุนแรงตามกาลเวลา โดยเฉพาะภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 หลักการสิบสี่ประการ (Fourteen Points) ของประธานาธิบดีวิลสัน วูดโรว์ (Woodrow Wilson) ที่ระบุหลักการหนึ่งว่าด้วยเชื้อชาติ และหลักการวินิจฉัยได้ด้วยตนเอง (Self Determination) มีส่วนเร้าใจให้ชาวเกาหลีที่เป็นคริสต์ และผู้ที่มีทรรศนะเสรีนิยมปลุกระดมมวลชนนับล้านให้เดินขบวนครั้งใหญ่ขึ้นในวันที่ 1 มีนาคม ค.ศ. 1919 ได้มีการประกาศเอกราชในครั้งนั้นด้วย แต่แล้วญี่ปุ่นก็สามารถปราบปรามการเดินขบวนครั้งนั้นได้อีกเช่นเคย มีคนถูกจับกุมขังประมาณ 19,000 คน และมีอีก 2,000 คน ได้รับความเจ็บ ถึงกระนั้น ชาวเกาหลีก็ไม่ระย่อทอดถอนแต่อย่างใด ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1919 ได้มีการประชุมที่เซียงไฮ้และโซล เพื่อจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวของสาธารณรัฐเกาหลีขึ้น แต่ไม่มีมหาอำนาจตะวันตกประเทศใดรับรู้ด้วย ขบวนการกู้ชาติก็ประทุติดันให้เป็นที่ไม่น่าเชื่อถือนัก เพราะมีการแตกแยกแบ่งฝ่ายและมีกระจัดกระจายไปทั่วโลกทุกหนแห่ง กลุ่มเหล่านั้นแตกแยกแบ่งฝ่ายขัดแย้งกันเอง

ความล้มเหลวของการเดินขบวนเดือนมีนาคม ค.ศ. 1919 และการปฏิวัติในรัสเซียใน ค.ศ. 1917 ทำให้เกิดความนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์และมีความเชื่อถือกันมากกว่า ลัทธินี้สามารถจะเป็นเสมือน "สำภาทอง" เพื่อชาวเกาหลีผู้รักชาติได้ ในทศวรรษที่ 1920 ชาวเกาหลีจึงเป็นประชาชาติเอเซียชาติแรกที่ได้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับปฏิวัติรัสเซีย

ระหว่าง ค.ศ. 1918-19 พลเอกยิตงฮวี (General Yi Tonghwi) จากกองทัพหลวงเดิมได้เป็นผู้นำในการจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์เกาหลี (Korean Communist Party -- KCP) ที่เมืองคาบารอฟสค์ (Khabarovsk) และวลาดิวอสตอค (Valdivostok) และได้แสวงหาความช่วยเหลือและอาวุธยุทโธปกรณ์จากรัสเซีย ชาวเกาหลีผู้รักชาติเป็นผู้ที่พร้อมที่สุดที่จะเป็นพันธมิตรของรัสเซียและเป็นผู้ที่ต่อต้านญี่ปุ่นที่สุด

นอกจากพรรคคอมมิวนิสต์เกาหลี ยังมีผู้นำอีกมากมายหลายกลุ่มที่แสวงหาความช่วยเหลืออาทิ

1. กลุ่มของนายอันฉางโฮ (An Ch'ang-ho) แต่ประสบความอึดอัดคับแค้นใจ
2. กลุ่มนายชิงมันรี นายชิงมันรีได้ถูกกำหนดตัวเป็นประธานาธิบดี ในสหรัฐอเมริกา เขาพยายามแสวงหาขวัญกำลังใจจากมิตรประเทศโดยวิธีการดำเนินการทางการทูต
3. กลุ่มนายพลยิ นายพลยิในฐานะที่เป็นนายกรัฐมนตรีได้แสวงหาความช่วยเหลือจากรัสเซีย เพื่อปฏิบัติการทางทหารในแมนจูเรีย
4. กลุ่มนายคิมคู (Kim Ku) ซึ่งหลงใหลวิธีการสร้างความเทียมทุกโทษ มีความผูกพันใกล้ชิดกับพรรคจีนชาตินิยมมาก

ขบวนการกู้ชาติมากหลายล้วนมีความแตกต่างกันในด้านอุดมการณ์ โครงการและบุคลิกภาพของบุคคลชนชั้นนำในแต่ละกลุ่ม ขบวนการจึงขาดเอกภาพที่จะเป็นพลังอันนำเกรงขามเท่าที่ควร

ในปี ค.ศ. 1925 พรรคคอมมิวนิสต์เกาหลีได้ถูกจัดตั้งขึ้นในกรุงโซล และระหว่าง ค.ศ. 1927-1931 พรรคคอมมิวนิสต์เกาหลีได้รวมกับพวกชาตินิยม (Nationalists) จัดตั้งสมาคมเกาหลีใหม่ (New Korea Society) แต่การจัดตั้งเช่นนั้นต้องสลายตัวไปเมื่อถูกญี่ปุ่นตามกำจัดกวาดล้างนับแต่สงครามโลกครั้งที่สอง กลุ่มต่างๆ ในเมืองจงกิง (Chungking) และวอชิงตันล้วนไร้ประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับกำลังทหารและสมาชิกจัดตั้งที่ได้มีขึ้นอย่างลับๆ ในรัสเซีย นโยบายญี่ปุ่นในทศวรรษที่ 1920 เป็นนโยบายของรัฐบาลเสรีนิยมที่เป็นรัฐบาลพลเรือน มีจุดมุ่งหมายที่จะประนีประนอมและปฏิรูประบอบราชการเกาหลีและได้ให้คำมั่นแก่ชาวเกาหลีในเรื่องการไม่กีดกันรังเกียจเดียดฉันท์ มุ่งมั่นให้มีมิตรภาพและการให้สิทธิเสรีภาพทั่วไปแก่ชาวเกาหลี หนังสือพิมพ์ วารสารและองค์การสมาคมของกรรมกรและเยาวชนจึงมีโอกากระยะเวลาสั้นๆ ที่จะพัฒนาตนเองขึ้นบ้าง ในขณะที่เดียวกัน ญี่ปุ่นก็พยายามแสวงหาความร่วมมือจากชนชั้นสูงโดยแต่งตั้งชนชั้นสูงและชนชั้นกลางเป็นสมาชิกในสภาที่ปรึกษาของราชการทุกระดับ ถึงกระนั้น นโยบายนั้นก็ยังไม่เป็นที่พอใจแก่ชาวเกาหลี การที่ญี่ปุ่นกอบโกยผลประโยชน์และครอบงำเกาหลียิ่งจะทำให้ชาวเกาหลีเคียดแค้นมากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะเมื่อญี่ปุ่นสั่งยกเลิกการใช้ภาษาเกาหลีในทศวรรษที่ 1930 ทั้งๆ ที่ชาวเกาหลีก็ยังคงใช้ภาษาของตนในครอบครัว และเมื่อญี่ปุ่นเคี่ยวเข็ญการผลิตพืชผลในเกาหลี ในระหว่างสงครามโลก ชาวเกาหลีส่วนใหญ่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ส่วนใหญ่ชาวเกาหลีเพาะปลูกบนที่ดินเช่า

เมื่อญี่ปุ่นสร้างจักรวรรดิมุ่งหมายที่จีนและแมนจูเรีย เกาหลีก็ถูกกลืนเข้าไปในจักรวรรดิญี่ปุ่น ชาวเกาหลีสุดสิ้นสติปัญญาที่จะต่อต้านญี่ปุ่นด้วยเหตุดั้งเดิมเช่นเคยคือ ความแตกแยกกันเอง

ความแตกแยกของเกาหลี

ชะตากรรมของเกาหลีถูกผูกพันอยู่กับลักษณะที่ตั้งของตนอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ โดยที่เกาหลีอยู่กึ่งกลางระหว่างจีน ญี่ปุ่นและรัสเซีย ทำให้เกิดความพิบัติจากสงครามความขัดแย้งและความแตกแยกอย่างรุนแรงในคาบสมุทรเกาหลี ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง เกาหลีก็ยังคงแบ่งแยกโดยเหตุผลทางทหารเพื่อสะดวกแก่การปลดอาวุธญี่ปุ่น รัสเซียปลดอาวุธในภาคเหนือ สหรัฐอเมริกาปลดอาวุธในภาคใต้

1. ปัญหาอนาคตของเกาหลี

ความตกลงในการประชุมที่ไคโร (Cairo) ในวันที่ 1 ธันวาคม ค.ศ. 1943 ได้ระบุไว้ชัดเจนว่า “เกาหลีจะเป็นอิสระและเป็นเอกราชในเวลาอันสมควร” ความนั้นสะท้อนหลักการว่าด้วยการกำหนดวินิจฉัยด้วยตนเอง แต่ก็สะท้อนว่า ปัญหาเกาหลีเองเป็นเรื่องที่ยังไม่สามารถหาข้อยุติได้ และความนั้นแสดงความไม่แน่ใจของมหาพันธมิตรต่อเกาหลีเองว่า เกาหลีควรจะปกครองตนเองด้วยระบบใด เมื่อยังหาข้อยุติมิได้ ประเด็นเกาหลีก็ต้องถูกกำหนดให้แก้ไขด้วยวิธีการชั่วคราวก่อน คือ การปลดอาวุธญี่ปุ่นด้วยการกำหนดเส้นขนานที่ 38 เป็นเส้นแบ่งเขตการปลดอาวุธ ความตกลงนั้นเป็นความตกลงทางทหาร ซึ่งได้กลับกลายเป็นความตกลงทางการเมืองในภายหลัง

คำประกาศที่พอดสต์ได้ยืนยันเอกราชของเกาหลี และการกำหนดเส้นขนานที่ 38 เพื่อสะดวกแก่การปลดอาวุธญี่ปุ่น รัสเซียได้ส่งทหารเข้าภาคเหนือของเกาหลีเพื่อปลดอาวุธญี่ปุ่นในวันที่ 9 สิงหาคม ค.ศ. 1945 สหรัฐอเมริกาส่งทหารเข้าภาคใต้ในวันที่ 8 กันยายน ปัญหาเกาหลีได้มาถึงจุดที่จะต้องตัดสินใจแก้ไขอีกวาระหนึ่ง อังกฤษ รัสเซีย จีนและสหรัฐอเมริกา ได้ตกลงเห็นชอบที่จะให้เกาหลีอยู่ภายใต้การดูแลของนานาชาติ คือภายใต้ภาวะทรัสตี (International Trusteeship) ต่อมา ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1945 ณ ที่ประชุมเมืองมอสโก บรรดารัฐมนตรีว่าการต่างประเทศได้ตกลงเห็นชอบที่จะให้สหรัฐอเมริกาและรัสเซียตั้งคณะกรรมการร่วมกันเพื่อดำเนินการสร้างระบบการปกครองให้แก่เกาหลีภายใต้ภาวะทรัสตีของนานาชาติ แต่ปรากฏว่าชาวเกาหลีเองไม่เห็นด้วย และรัสเซียเองมีเจตนาหมายมั่นแน่วแน่ที่จะควบคุมเกาหลีด้วย ทำให้การดูแลเกาหลีโดยนานาชาติไร้ความหวังโดยสิ้นเชิงในกลางปี 1946 เป็นต้นมา แม้แต่การบูรณะปฏิสังขรณ์โดยความร่วมมือระหว่างประเทศก็ถูกรัสเซียขัดขวางจนดำเนินการไม่ได้ดีเท่าที่ควรไว้ อย่างไรก็ตาม โดยคำสั่งของสหรัฐอเมริกาและรัสเซีย เกาหลีได้ถูกแบ่งแยกตลอดไปโดยปริยาย เส้นขนานที่ 38 กลายเป็นเส้นการเมืองในปี 1948 เป็นต้นมา การรวมประเทศและการให้นานาชาติดูแลเกาหลีสุดสิ้นหนทางที่จะเป็นไปได้แล้ว

2. พัฒนาการทางการเมืองสู่การแบ่งแยก

2.1 ภาคเหนือ

รัสเซียมีจุดประสงค์ที่จะสถาปนาเกาหลีเป็นรัฐคอมมิวนิสต์บริวารของตน และได้เป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้พรรคคอมมิวนิสต์เกาหลีจัดตั้งรัฐบาลโซเวียตขึ้นในภาคเหนือ ในทุกระดับของการปกครองโดยบรรดาคณะกรรมการแห่งประชาชาติ (People's Committees) องค์ประกอบคอมมิวนิสต์ได้มีบทบาทสำคัญควบคุมไว้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นระดับเทศบาล ระดับเมือง หรือระดับมณฑล พรรคการเมืองมากมายได้ถูกส่งเสริมให้จัดตั้งขึ้นเพื่อระดมกรรมกร ชวนา ยุวชนสตรี เป็นต้น ให้ออกมามีบทบาทอยู่ในแนวหน้าระดับชาติ พฤติกรรมของรัสเซียเช่นนั้น ย่อมทำให้ความหวังของชาวเกาหลีที่จะเห็นการรวมประเทศนั้นสิ้นสุดลง ดังจะเห็นได้ว่า ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1946 ได้มีการจัดการเลือกตั้งขึ้น ตามติดมาด้วยการจัดตั้งประชุมของคณะกรรมการแห่งประชาชาติที่เมืองเปียง-ยางในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1947 ผลของการประชุมคือ การจัดตั้งสภาแห่งประชาชาติ (People's Assembly) ซึ่งทำหน้าที่เลือกคณะกรรมการแห่งประชาชาติให้ปกครองประเทศชั่วคราว ผู้นำ คือ คิมอีลซุง (Kim Il-sung) ส่วนพรรคคอมมิวนิสต์ได้ดำเนินการปลุกระดมมวลชนและปลุกฝังอบรมลัทธิคอมมิวนิสต์ให้แก่ประชาชน ที่ปรึกษาของรัสเซียได้ขึ้นนำกองกำลังกึ่งทหารแห่งประชาชาติ (People's Militia) กองกำลังนี้เป็นพลังสนับสนุนพรรคโดยตรง

ในด้านชนบท พรรคคอมมิวนิสต์ได้จัดตั้งมวลชนอย่างกระตือรือร้น โดยมาในรูปของการปฏิรูปที่ดิน อันได้แก่การริบที่ดินแล้วจัดสรรที่ดินใหม่ให้แก่ชาวนา ในตัวเมือง มีการโอนกิจการอุตสาหกรรมเป็นของรัฐและวางแผนเศรษฐกิจแห่งชาติ แม้แต่พรรคคอมมิวนิสต์เองก็ต้องผ่านการจัดตั้งใหม่ตั้งแต่ระดับบนลงสู่ระดับล่างโดยที่แน่นอนที่สุดว่า รัสเซียย่อมครอบงำพรรคที่เกาหลีไม่มีหนทางเลือกเป็นอื่นไปได้

2.2 ภาคใต้

บทบาทสหรัฐอเมริกาในภาคใต้ก็มีได้น้อยหน้าไปกว่ารัสเซียเช่นกัน สหรัฐอเมริกาได้พยายามพัฒนาเกาหลีใต้ แต่ความยุ่งยากลำบากและลักษณะปัญหาอันสลับซับซ้อนต่างๆ ทำให้สหรัฐอเมริกาไม่พร้อมที่จะเข้าพัฒนาเกาหลีใต้เท่าใดนัก ภายหลังจากวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1945 สหรัฐอเมริกาได้จัดตั้งรัฐบาลเฉพาะกาลขึ้นนำโดยนายลินวูนซุง (Lynh Woon-hyung) ซึ่งเป็นคนที่ไม่นิยมความรุนแรง รัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการแห่งประชาชาติระดับท้องถิ่นขึ้นทั่วภาคใต้เพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งความสงบสุขและระเบียบแบบแผน ในวันที่ 6 กันยายน ค.ศ. 1945 ลินได้ประกาศสถาปนาสาธารณรัฐแห่งประชาชาติเกาหลี (People's Republic) เป็นการประกาศจัดตั้งระบอบการปกครอง แต่ในด้านการเศรษฐกิจยังมีปัญหามากพอควร

เมื่อสหรัฐอเมริกายึดครองเกาหลีใต้นั้น สหรัฐอเมริกาได้เผชิญปัญหาว่า เศรษฐกิจเกาหลีระหว่างที่เป็นอาณานิคมของญี่ปุ่นผูกมัดไว้กับญี่ปุ่นมาก เมื่อเป็นเอกราชแล้วและไร้การผูกพันกับ

ญี่ปุ่น เศรษฐกิจได้ประสบความสำเร็จอย่างมาก การบูรณะปฏิสังขรณ์มิได้เป็นการกิจง่ายแต่อย่างใด สหรัฐอเมริกาต้องจัดระบบระเบียบใหม่ให้แก่เกาหลีใต้ ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1946 สหรัฐอเมริกาสนับสนุนให้มีระบบนิติบัญญัติที่มาจาก การเลือกตั้งส่วนหนึ่ง เพื่อเป็นการสถาปนาการปกครอง โดยใช้กฎหมายเป็นหลักและเป็นพื้นฐานของเสรีภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจ สหรัฐอเมริกามีจุดมุ่งหมายที่จะให้เกาหลีใต้มีรัฐบาลที่มั่นคงจากการเลือกตั้งก่อนแล้วจึงจะมีการปฏิรูปเศรษฐกิจ การปฏิรูปที่ดินได้ล่าช้าออกไปจนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1946 เพราะกระบวนการของการเมืองเองเป็นกระบวนการที่เต็มไปด้วยความคิดอนุรักษนิยม

ในวันที่ 16 ตุลาคม ค.ศ. 1945 รัฐบาลได้คืนสู่บ้านเกิด นายซิงมันรีเป็นนักชาตินิยมสุดขีดที่ต้องการให้เกาหลีเป็นเอกราชในทันทีโดยปราศจากการล่าช้า และให้รวมประเทศโดยทุกวิถีทางที่จะเป็นไปได้ชนิด "ทุ่มสุดชีวิต" เขาไม่เห็นด้วยกับความคิดที่จะให้นานาชาติดูแลเกาหลีและความคิดที่จะให้มีการเจรจาแก้ไขปัญหาเกาหลีตามข้อเสนอของสหรัฐอเมริกา

ฉากการเมืองเกาหลีได้ถูกจัดตั้งขึ้นแล้วเป็นการเมืองสุดขั้วสองขั้ว (Polarized Politics) คือขั้วคอมมิวนิสต์และขั้วประชาธิปไตย ในเกาหลีใต้ ขบวนการปราบคอมมิวนิสต์มีความรุนแรง เข้มหมัดมาก พวกที่มีความคิดไม่รุนแรงถูกกีดกันออกไปจากการเมืองเช่นนั้น ดังจะเห็นได้ว่า ลินถูกลอบสังหารในเดือนกรกฎาคม ใน ค.ศ. 1947 ปัญหาเกาหลีได้เป็นปัญหามากแก่สหรัฐอเมริกา จนท้ายสุดในเดือนกันยายน ได้มอบเรื่องเกาหลีใต้ให้อยู่ในความดูแลขององค์การสหประชาชาติ องค์การได้ตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการรวมประเทศและการจัดตั้งการเลือกตั้ง

ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1948 พรรคของซิงมันรีได้ชนะการเลือกตั้ง และเขาได้เป็นประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐเกาหลีในวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1948 ตำแหน่งประธานาธิบดีมีอำนาจบริหารกว้างขวางมาก การมีรัฐบาลเองแล้วเช่นนั้นทำให้สหรัฐอเมริกาต้องยุติการยึดครองเกาหลีใต้ ส่วนในเกาหลีเหนือ ได้มีการเลือกตั้งเช่นกันในวันที่ 9 กันยายน ค.ศ. 1948 และประกาศจัดตั้งสาธารณรัฐประชาธิปไตยแห่งประชาชาติเกาหลี (Democratic People's Republic) ตั้งแต่กลางปี ค.ศ. 1948 สหรัฐอเมริกาและโซเวียตได้ถอนทหารออกจากเกาหลี การแบ่งประเทศได้เป็นอันยอมรับแล้วว่าหลักเสียงมิได้ ทั้งสองประเทศได้กลายเป็นตัวแทนของสองลัทธิอุดมการณ์ที่ครอบงำโลกอยู่ในระยะนั้นคือ ลัทธิคอมมิวนิสต์และลัทธิประชาธิปไตย